

REPREZENTANT AL GUVERNULUI
LA CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
MD 2012, Chișinău, str.31 august 1989, № 82, tel.(373) 22 201422, fax. (373) 22 201422

Text tradus și redactat de Direcția Generală Agent Guvernamental. Poate fi supus revizuirii redacționale.

SECȚIUNEA A DOUA

DECIZIE

Cererea nr. 36084/07
Valeriu BURGHELEA
împotriva Republicii Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Doua), întrunită la 12 ianuarie 2016 într-un Comitet compus din:

Nebojša Vučinić, *Președinte*,

Valeriu Grițco,

Stéphanie Mourou-Vikström, *judecători*,

și Abel Campos, *Grefier Adjunct al Secției*,

Avînd în vedere cererea de mai sus, depusă la 8 august 2007,

După deliberare, decide după cum urmează:

ÎN FAPT

1. Reclamantul, dl Valeriu Burghelea, este cetățean al Republicii Moldova (RM), născut în 1974 și locuiește în Chișinău.

2. Guvernul RM (“Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl L. Apostol.

A. Circumstanțele cauzei

3. Circumstanțele cauzei prezentate de către părți pot fi rezumate, după cum urmează.

4. La 17 iunie 2007, la ora 15.45, reclamantul a fost reținut de către Centrul pentru combaterea crimelor economice și corupției (“CCCEC”) fiind bănuțit de extorcare de bani. El a fost percheziționat la orele 16.38, însă procesul-verbal de reținere a fost întocmit la ora 21.45 în aceeași zi.

5. La 20 iulie 2007 Judecătoria sectorului Buiucani a respins demersul procurorului privind arestul preventiv a reclamantului, constatînd că n-au fost prezentate materiale care ar indica asupra riscului că reclamantul ar putea să se eschiveze sau să influențeze desfășurării urmăririi penale. Mai mult ca atît, reclamantul avea viză de reședință permanentă în Republica Moldova, un loc de muncă, era căsătorit și avea un copil minor la

întreținere, nu avea antecedente penale și a promis să se prezinte în fața organului de urmărire penală ori de câte ori va fi citat. Instanța a dispus în privința reclamantului aplicarea arestului la domiciliu pe un termen de zece zile.

6. În urma primirii unei citații, la 24 iulie 2007 reclamantul s-a prezentat în fața organului de urmărire penală și a fost audiat în calitate de bănuit.

7. La 25 iulie 2007 Curtea de Apel Chișinău a anulat încheierea primei instanțe și a dispus eliberarea unui mandat de arest al reclamantului pe un termen de zece zile. Instanța a constatat că:

“... la respingerea demersului privind [arestarea preventivă] [prima] instanță nu a luat în considerare gravitatea infracțiunii de care este bănuit [reclamantul] și a pronunțat o încheiere prematură și neîntemeiată. La etapa actuală o măsură alternativă arestului preventiv sau una neprivativă de libertate nu va asigura buna desfășurare a procesului penal. Motivele indicate în recursul procurorului pot fi considerate drept temeii pentru arestul persoanei. Aflându-se în libertate, [reclamantul], fiind bănuit în comiterea a două infracțiuni, una dintre care este gravă, ar putea să se eschiveze de la organul de urmărire penală, să influențeze negativ desfășurarea urmăririi penale, să influențeze martorii sau să recidiveze”.

8. La 27 iulie 2007 Judecătoria sectorului Buiucani a prelungit termenul de ținere în arest preventiv a reclamantului cu încă 15 zile, bazându-se, în mod esențial, pe aceleași motive invocate de Curtea de Apel Chișinău în decizia sa din 25 iulie 2007.

9. La 2 august 2007 Curtea de Apel Chișinău a respins recursul reclamantului, în principal, în baza aceluiași motive invocate în decizia sa din 25 iulie 2007.

10. La 8 august 2007 Judecătoria sectorului Buiucani a prelungit termenul de ținere în arest preventiv a reclamantului pentru încă 15 zile. Instanța a constatat că:

“... temeiurile care au fost puse la baza aplicării măsurii preventive [a reclamantului] și-au păstrat actualitatea; instanța de judecată ia în considerare gravitatea infracțiunii imputate, care legitimează o detenție provizorie, caracterul și gradul prejudiciabil al faptei imputate, șocul stresant în societate care îl poate provoca eliberarea de sub arest a învinutului reieșind din sumele bănești incriminate, modalitatea comiterii infracțiunii și starea socială a populației...; există pericolul exercitării presiunii asupra martorilor din partea învinutului a, de înțelegere între acuzați, riscul de înțelegere cu alte persoane dependente de el pentru crearea probelor de apărare.”

11. La 14 august 2007 Curtea de Apel Chișinău a respins recursul reclamantului, fiind invocate, în fond, aceleași motive expuse în decizia sa anterioară. Reclamantul a susținut în mod expres că procurorul a omis să anexeze la demersul său privind prelungirea termenului de ținere sub arest careva materiale care să confirme riscul că reclamantul s-ar putea eschiva de la organele de urmărire penală sau ar putea să împiedice desfășurarea urmăririi penale.

12. La 20 august 2007 Judecătoria sectorului Buiucani a prelungit termenul de ținere sub arest a reclamantului cu încă 30 de zile, invocând, în fond, aceleași motive precum anterior.

13. La 6 septembrie 2007 Curtea de Apel Chișinău a respins recursul reclamantului, invocând, în mod esențial, aceleași motive precum în deciziile sale anterioare.

14. La 24 septembrie 2007 Judecătoria sectorului Buiucani a prelungit termenul de ținere sub arest a reclamantului cu încă 60 de zile, deoarece “temeiurile pentru detenția reclamantului erau încă valabile”.

15. La 8 octombrie 2007 reclamantul a fost eliberat cu condiția de a nu părăsi localitatea.

16. La 30 octombrie 2009 Judecătoria sectorului Buiucani l-a achitat pe reclamant, negăsind nici o probă care ar indica asupra faptului că el împreună cu celălalt bănuit a comis o infracțiune. La 17 martie 2010, Curtea de Apel a menținut hotărârea Judecătoriei

Buiucaeni, iar la 1 martie 2011, Curtea Supremă de Justiție a menținut această hotărâre. Decizia Curții Supreme de Justiție a fost definitivă.

B. Dreptul intern relevant

17. Dispozițiile relevante ale Legii nr. 1545 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, intrate în vigoare la 4 iunie 1998, dispun, după cum urmează:

“Articolul 1

(1) În conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul moral și material, denumit în continuare prejudiciu, cauzat persoanei fizice sau juridice în urma:

a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurii represive de ținere sub arest, tragerii ilegale la răspundere penală, condamnării ilegale;

b) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării ilegale din lucru (funcție), precum și a altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice;

c) supunerii ilegale la arest administrativ ori la muncă neremunerată în folosul comunității, confiscării ilegale a averii, aplicării ilegale a amenzii;

d) efectuării măsurilor operative de investigații cu încălcarea prevederilor legislației;

e) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, ștampilelor, precum și blocării conturilor bancare.

(2) Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcții de răspundere din organele de urmărire penală, ale procuraturii și din instanțele judecătorești.”

“Articolul 4

Dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul:

a) pronunțării sentinței de achitare;

b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare;

c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului administrativ în legătură cu reabilitarea persoanei fizice;

d) adoptării de către Curtea Europeană pentru Drepturile Omului sau de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a hotărârii cu privire la repararea prejudiciului sau a realizării acordului amiabil dintre persoana vătămată și reprezentantul Guvernului Republicii Moldova în Comisia Europeană pentru Drepturile Omului și în Curtea Europeană pentru Drepturile Omului. Acordul menționat se aprobă de către Guvernul Republicii Moldova;...”

PLÎNGERI

18. În prima sa cerere, reclamantul s-a plîns în temeiul articolului 5 §§ 1, 2 și 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale („Convenția”) de încălcările procedurale în timpul arestului său, că instanțele naționale nu au prezentat motive suficiente pentru detenția sa și că nu a fost informat prompt despre motivele arestării sale.

19. De asemenea, acestea s-a plîns de încălcarea articolului 6 § 1 din Convenție, deoarece judecătorii, care au dispus arestarea preventivă, au luat în camera de deliberare materialele dosarului penal în privința sa.

20. În final, reclamantul s-a plîns în temeiul articolului 13 din Convenție, ca urmare a încălcării dreptului său la apărare în timpul arestului.

21. Subsecvent, în corespondența din 2 octombrie 2007, reclamantul a invocat percheziția corporală neautorizată, fiindu-i încălcate drepturile în temeiul articolului 8 din Convenție. De asemenea, el s-a plîns de încălcarea articolului 5 § 3 din Convenție, invocînd motivele insuficiente pentru arestul preventiv și de violarea articolului 6 § 3 (b) și (c) din Convenție în privința refuzului acordării întvederilor cu avocatul lui în timpul primelor două zile de detenție.

22. În declarațiile ulterioare din 10 decembrie 2014 reclamantul s-a plîns în temeiul articolului 3 din Convenție, de condițiile inumane de detenție în lunile iulie și august 2007.

ÎN DREPT

A. Plîngerile în temeiul articolelor 5 §§ 1, 2 și 3, precum și a articolelor 6 § 1, 8 și 13 din Convenție

23. Reclamantul s-a plîns că a fost arestat cu încălcarea dreptului intern, că nu a fost informat prompt asupra motivelor arestării sale, și că judecătorul nu a motivat suficient arestarea sa. De asemenea, el s-a plîns de efectuarea unei percheziții neautorizate și de lipsa remediilor efective în privința altor plîngerile ale sale.

24. Guvernul a susținut că reclamantul nu a epuizat căile de atac interne. În special, în urma achitării lui de către instanțele naționale, el ar fi putut pretinde despăgubiri în temeiul Legii nr. 1545.

25. Curtea reamintește că este prioritar ca sistemul de protecție stabilit de Convenție să fie subsidiar sistemelor naționale de protecție a drepturilor omului. Curtea are competența de supraveghere a implementării de către Statele Contractante a obligațiilor sale în temeiul Convenției. Aceasta nu poate, și nu trebuie să uzurpeze rolul Statelor Contractante, a căror obligație constă în asigurarea respectării și protejării la nivel național a drepturilor și libertăților fundamentale consacrate în Convenție. Prin urmare, regula epuizării căilor de atac interne este parte indispensabilă a funcționării acestui sistem de protecție. Statele sunt pasibile de răspundere în fața unui organism internațional pentru acțiunile lor, însă nu înainte de a avea posibilitatea examinării problemei în cadrul propriului său sistem juridic, astfel în cazul în care se invocă competența de supraveghere a Curții în ceea ce privește plîngerile împotriva unui stat, este obligatorie inițial epuizarea căilor de atac prevăzute de sistemul juridic național. (a se vedea, printre numeroase autorități, *Akdivar și Alții c. Turciei*, 16 septembrie 1996, § 65, Rapoarte de Hotărîri și Decizii 1996-IV). Curtea nu poate să accentueze suficient faptul că nu este prima instanță; nu intră în competența ei, și nici nu este specific funcției sale ca instanță internațională, să examineze un număr mare de cauze care necesită stabilirea faptelor de bază sau calcularea despăgubirilor bănești care, în principiu și conform practicii efective, ar trebui să constituie domeniul jurisdicțiilor interne.

26. Curtea, referindu-se la jurisprudența sa cu privire la obligația de a epuiza căile de atac interne, menționează speța *Vučković și Alții c. Serbiei* (reclamație preliminară) [GC] (nr. 17153/11 și 29 alte, §§ 69-77, 25 martie 2014).

26. În prezenta cauză reclamantul nu a comentat observațiile Guvernului de neepuizare a căilor de atac interne. Curtea notează că a constatat de mai multe ori că Legea nr. 1545 prevede un cadru efectiv de remediere în privința plîngerilor în baza articolelor 5 și 8 din Convenție (a se vedea, *inter alia*, cauza lui *Țopa c. Moldovei* (dec.), nr. 25451/08, 14 decembrie 2010; *Mătășaru și Savițchi c. RM*, nr. 38281/08, § 75; *Bisir și Tulus c. RM*,

nr. 42973/05, § 37, 17 mai 2011; *Djaparidze c. RM* (dec.), nr. 32530/07, § 34, 31 ianuarie 2012; *Arabadji c. RM* (dec.), nr. 25620/06, 17 septembrie 2013).

27. Avînd în vedere că reclamantul nu a utilizat acest mecanism, plîngerile sale, în temeiul articolelor 5 și 8 din Convenție trebuie să fie respinse pentru neepuizarea căilor de atac interne. Prin urmare, Curtea conchide că acest capăt de cerere trebuie respins, în temeiul articolului 35 §§ 1 și 4 din Convenție.

28. Curtea notează că reclamantul s-a plîns, în temeiul articolului 6 § 1 de procesul de luare a deciziilor în privința arestului său. Avînd competența de a oferi o calificare juridică faptelor în cauzele pe care le examinează (a se vedea *Akdeniz c. Turciei*, nr. 25165/94, § 88, 31 mai 2005), Curtea consideră că acest capăt de cerere cade sub incidența articolului 5 § 4 din Convenție (a se vedea *Djaparidze*, de mai sus, § 35 și *Arabadji*, de mai sus, § 26). Avînd în vedere că alegațiile reclamantului privind ținerea sa în arest preventiv este strîns legată de plîngerile în temeiul articolului 5 § 1 din Convenție privind legalitatea detenției sale per ansamblu. Avînd în vedere concluzia sa cu privire la plîngerea în temeiul pe articolul 5 § 1 (a se vedea paragraful 27 de mai sus), Curtea consideră că reclamantul trebuia să utilizeze mecanismul stabilit de Legea nr. 1545. Prin urmare, Curtea constată că acest capăt de cerere trebuie respins pentru neepuizarea căilor de atac interne, în conformitate cu articolul 35 §§ 1 și 4 din Convenție.

29. Avînd în vedere constatările de mai sus, Curtea consideră că plîngerea în temeiul articolului 13 din Convenție este nefondată deoarece dreptul intern prevede o procedură care are asigură un remediu în privința încălcărilor pretinse de reclamant. Prin urmare, Curtea constată că plîngerea este vădit neîntemeiată și inadmisibilă în sensul articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

B. Plîngere în baza articolului 3 din Convenție

30. În corespondența sa din 10 decembrie 2014 reclamantul s-a plîns de încălcarea articolului 3 din Convenție.

31. Curtea notează că reclamantul s-a plîns de condițiile de detenție în anumite perioade de timp în iulie și august 2007 (a se vedea paragraful 22 de mai sus). Din materialele dosarului reiese că plîngerea a fost înaintată în luna decembrie 2014. Drept urmare, aceasta a fost depusă după expirarea a șase luni de la pretinsa încălcare, și urmează a fi declarată inadmisibilă în temeiul articolului 35 §§ 1 și 4 din Convenție.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Declară cererea inadmisibilă.

Redactată în limba engleză și notificată în scris la 4 februarie 2016.

Abel Campos
Grefier Adjunct

Nebojša Vučinić
Președinte